

LES DESVENTURES D'ARQUÍMEDES CADAVALL

NARRATIVES
64

© 2013 Andreu Grau

© Daniel Lasalle, per la imatge de portada

© 9 Grup Editorial, per l'edició
Angle Editorial
Muntaner, 200, àtic 8a / 08036 Barcelona
T. 93 363 08 23
www.angleeditorial.com
angle@angleeditorial.com

Primera edició: setembre del 2013
ISBN: 978-84-15695-43-1
Dipòsit legal: B. 21616-2013
Imprès a Romanyà Valls, SA

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre,
ni la seva incorporació a un sistema informàtic,
ni la seva transmissió en cap forma ni per cap mitjà,
sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes,
sense el permís previ i per escrit dels titulars del *copyright*.

Andreu Grau

LES DESVENTURES D'ARQUÍMEDES CADAVALL

 Angle Editorial

Per a la Mònica

I

Us agrada l'estiu? A mi no. Em posa melancòlic. És la calor i la humitat, suposo. Hi ha una mena d'ambient tèrbol que em fa estar tot el dia adormit i a les nits, despert. Això és principalment el que no m'agrada de l'estiu. També hi ha altres coses. La roba d'estiu, la música d'estiu, tampoc m'agraden. No sóc tan exclusiu com per detestar-ho, però no em diu res. I també el turisme, llargues cues davant de cadenes de menjar ràpid, llargues cues a la cua d'embarcament. Pesadíssim. És per això que per passar l'estiu m'estimo més fer-ho en una ciutat, ni que sigui una ciutat com la meva, Terrassa, un cau laberíntic, reescalfat i ple de pols.

Jo havia viscut un parell d'anys a Anglaterra. Allà els estius estaven millor. Quan vaig tornar-ne el primer que vaig fer va ser anar a veure el meu pare. Era a principis d'any. Vivia en un bloc de pisos vells, amb bústies de llautó i estucat a les parets. Ningú va contestar. De la porta del costat sortia una música tronadora. Un noi jove, amb barnús i sabatilles em va obrir. «Deu ser al bar de la cantonada», em va informar. El bar en qüestió es trobava sota la parròquia de la Sagrada Família. Era un lloc força decent i ventilat. El meu pare no ho era tant.

Estava sol, bevent un quinto mentre resolía uns mots encreuats. Quan vaig ser davant seu em vaig adonar que a la cella hi tenia un trauc amb set punts de sutura. Li vaig preguntar què li havia passat. No recordava com s'ho havia fet. Potser havia caigut pel carrer, em va dir, però no ho recordava. Li vaig preguntar si anava borratxo quan havia caigut i es va enfurismar. Em va dir que el que passava era que a l'òptica no li havien regulat bé les ulleres. L'òptica, deia. S'inventava històries com un nen petit. I fins i tot se les arribava a creure. Però jo l'escoltava amb atenció i respecte, perquè és terrible aquell moment de la vida en què comencem a passar comptes amb els pares. Ell em jurava i perjurava que no bevia i que si ho feia no era el meu problema. Vaig tranquil·litzar-me i li vaig dir que havia de procurar tenir una vida més ordenada. Davant d'això em va mirar rient, com es mira un idiota integral, i per tota resposta em va dir que preferia tenir una vida plena a una vida ordenada. I em vaig quedar mirant-lo, pensant que mai s'ha de subestimar un alcohòlic, ni que sigui el teu pare. I ell allà, rient, amb la cara com el mapa de Iugoslàvia.

Del meu retorn d'Anglaterra, poca cosa. S'alegrava que jo tornés a ser a casa. Llavors em vaig fixar en la seva indumentària. Anava inusualment brut, fins i tot per ell. El meu pare havia estat delineant, un home de despatx que sempre anava amb la seva camisa blava i la seva corbata. I ara, un cop jubilat, continuava amb aquest costum, tot i que sovint tenia la camisa plena de llànties. Era un home alt i prim, de braços escardalencs, on s'hi endevinaven unes artèries caballoses. Tenia un nas prominent i un bon floc de cabells que encara resistien. Quan s'asseia a la cadira les cames se li cargolaven en girs impossibles. I si el trobaves llevat, de bon matí, en pijama, semblava que acabés d'arribar d'Auschwitz.

Quan caminava, una petita gepa se li havia anat formant al darrere, producte del pes dels anys i les hores davant de la taula de dibuix. Perquè en la seva vida comptava molt més el passat que el futur. Menjava llardons sol a casa i llegia el diari començant pel final. Si el veies a la tardor, enfundat en el seu abric negre, podia semblar un editor fracassat d'alguna ciutat centreeuropea. Provenia d'un poble de Tarragona, Forès, i va començar a treballar als catorze anys. El primer cop que va trepitjar una oficina va preguntar si la taula on seuria era per a ell sol. Els que el coneixen poc l'estimaven. Si eres el seu fill, a penes el coneixies.

Doncs bé, li vaig preguntar què havia passat amb la Carmina. Em va contestar que l'havia acomiadat. La Carmina era la seva dona de fer feines. Li faltaven dues dents al davant i tenia el marit paralític tot el dia assegut al menjador. L'havia contractat jo i, per estrany que sembli, la vaig conèixer en un karaoke. Quan li vaig preguntar per quin motiu l'havia fet fora em va respondre que li havia robat una pinta. El motiu em va semblar increïble. Una pinta. A penes si m'ho podia creure (bé, en realitat sí que m'ho creia). Es veu que el meu pare li tenia molta estima a aquella pinta. Sempre la duia a sobre des de feia anys. L'havia deixat a la taula del menjador el dimecres, el dia que venia la Carmina, i no l'havia tornat a veure. Un misteri, vaig pensar. Llavors vaig comentar-li que havia fet malament d'acomiar la Carmina. La Carmina li duia la roba a la bugaderia. La Carmina li tenia la casa neta. La Carmina em trucava quan ell estava malalt o descontrolat. La Carmina el llevava cada dia i a vegades li feia el dinar. La Carmina, en fi, era la garantia d'una vida més virtuosa i endreçada. Però aquells no eren assumptes que a ell li interessessin i mentre jo tractava d'explicar-li els avantatges de tenir una assistenta, ell

girava les pàgines del diari, amb total parsimònia, intentant defugir el tema. Jo li insistia amb paciència, sense entrar massa de cop, tractant d'enganxar-lo en un moment de flaqueja i poder reconduir de nou la seva vida domèstica. Però davant de les meves propostes tan sols va aixecar una cella i em va dir que no em preocupés que aniria a un basar xinès. Allà podria comprar una altra pinta i tema solucionat. La pinta era, òbviament, l'última de les meves preocupacions. Jo el que volia era que la Carmina tornés a casa seva. I estava clar que necessitaria temps per convence'l, potser tota la tarda. En aquell moment, però, un client que hi havia a la barra, un home rabassut i baixet, va intervenir en la nostra conversa per dir que no s'havia d'anar als xinos, perquè els xinos eren uns porcs. El meu pare va recollir el guant d'aquell retret al moment, ja que una de les seves especialitats era ficar-se en les discussions més infumables i tavernàries. Es veu que per ell els xinos eren molt simpàtics i que gràcies als xinos podia arribar a final de mes. Què va, són uns guarros, va contestar l'home. El meu pare s'hi va tornar i així van estar una bona estona amb aquella picabaralla que vaig observar des d'una certa distància, definitivament exclosos jo, la Carmina i les meves bones intencions, fins que em vaig cansar i me'n vaig anar cap a casa.

Dues setmanes més tard vaig rebre una trucada a mitjanit. Era dilluns i jo estava especialment cansat. Vaig sentir una veu femenina a l'altre cantó de l'aparell. Era una conductora d'ambulància. Em va dir que anés ràpidament cap a Urgències perquè el meu pare estava tenint una crisi respiratòria. Pel seu to em va semblar que la cosa era greu. Jo vivia a prop de la Mútua però tot i així vaig agafar el cotxe per anar-hi. No em va costar trobar el box on el tenien. Hi havia dues infermeres i un doctor a dins, i allò era total-

ment inusual. Des de fora vaig sentir la veu del meu pare cridant «m'ofego, m'ofego» a través de la mascareta d'oxigen i una de les infermeres dient «la saturación, la saturación». Em vaig quedar palplantat sense saber què fer. Sota els llençols contemplava el seu cos escanyolit. Semblava un pardalet. Quan la cosa es va calmar el metge se'm va endur a banda i em va dir:

—És un pneumotòrax. Podria claudicar.

Era un metge jove, grassonet i amb ulleres. El seu posat era seriós. Sempre m'he preguntat si els ensenyen d'alguna manera a donar aquest tipus de notícies. Tot i que ell m'ho havia deixat anar sense embuts. Com dient-me: jo ja t'he avisat. La notícia no em va posar gaire trist, almenys no tant com hauria tocat, i allò em va fer sentir malament.

Però va superar aquell episodi.

Tenia una resistència increïble. Bevia com un cosac, s'alimentava fatal i la mort el cercava cada dos per tres. Però anava aguantant. Alguna vegada havia pensat mig en broma que si Déu em volia deixar alguna cosa en herència que fos la seva genètica. Però quan me'l mirava dues vegades pensava que millor no, que millor em donés la seva habilitat per dibuixar.

L'endemà al matí vaig anar fins a casa seva per preparar-li una bossa per a l'hospital, perquè se'l quedaven, i hi havia arribat amb la roba tacada de sang i, com sempre, bruta. Vaig trobar una bossa d'esports, regal de la Caixa, on hi cabia perfectament doblegat el pijama, les mudes i les sabatilles, més una tovallola, uns mocadors de paper i una ampolla d'aigua.

El pis estava deixat. A sobre de la taula del menjador hi havia infinitud de papers, factures i números de loteria. Una ampolla de vi havia fet tot de rodols a sobre d'aquests

papers. Vaig obrir la nevera per veure si hi trobava aigua. En obrir-se la porta vaig distingir alguna cosa obscura que sobresortia del terra. La vaig arrossegar des de sota de la nevera. Era un objecte de plàstic, fosc, no gaire gran, d'uns quinze centímetres. La famosa pinta. La vaig agafar amb les puntes dels dits i la vaig observar. La recordava de feia anys. Era cert que la duia sempre a sobre, quan vestia amb rebeca i corbata i també duia dos retoladors de punta fina sortint-li de la butxaca de la camisa. Eren els seus bons temps. Alguna vegada anàvem a dinar a un bar de menús davant de la seva feina i ell dibuixava a les estovalles de paper amb aquells retoladors.

Va ser llavors, amb aquell objecte a les mans, que vaig esclafir a plorar. A poc a poc al principi i amb sanglots després. No sabia ben bé per què. Em semblava que tota la seva vida havia estat una pèrdua de temps. Tan poqueta cosa com aquella pinta. O potser em recordava que en algun moment havia tingut una certa esperança, una feina, una família. No ho sé. Vaig estar plorant a soles en aquell menjador i quan vaig acabar em vaig anar a rentar la cara al lavabo.

En sortir del pis vaig veure que el veí jove treia el cap per la porta. Anava amb el barnús igual que l'altra vegada. Del pis en sortia un núvol de marihuana.

—És vostè, el fill del senyor que viu aquí? —em va preguntar. La seva veu tenia un to hostil.

—Sí —vaig contestar jo.

—Fa dies que li estic dient que ha d'arreglar l'aparell d'aire condicionat. El té a fora i quan l'engega em deixa un bassal al balcó.

—El meu pare és a l'hospital ara mateix —vaig dir.

La notícia va semblar que el commogué per un moment. Després va afegir:

—Ho sento. Però digui-l'hi quan pugui. Em passo el dia fregant el balcó.

Vaig tornar caminant a l'hospital amb la bossa d'esports sota el braç.

Això va ser a mitjans de gener, quan vaig tornar d'Anglaterra. Poc després me'n vaig anar a viure a casa d'un tipus que es deia Germà. Era un personatge singular. La seva veritable vocació era, en realitat, el seu propi ofici, venedor de menjar exòtic, però s'havia entestat que havia de ser poeta. Aquest era el seu problema. La poesia està molt bé, però cal descobrir-la quan ets jove. Llegir Pessoa, Baudelaire, Ferrater, etcètera, passada la trentena no pot fer més que traspalsar-te. Tanmateix va ser gràcies a aquesta passió que el vaig conèixer. Jo havia anat a buscar *Una temporada a l'infern* per a la meva germana Piqui al Cau Ple de Lletres i m'havia aturat a fer una cervesa al bar irlandès del carrer del peix. La Piqui no surt de la seva habitació des de fa temps i m'havia demanat que li portés aquell llibre. I no hi ha res al món que jo pugui negar-li a la Piqui, més tenint en compte que si viu en total ostracisme és en part per culpa meua. Però el que us deia, jo estava fent mitja pinta ràpida a la barra i en Germà va veure el meu llibre des de la seva taula. No tinc un especial interès en la poesia. Hi va haver una època, poc abans de marxar a Londres, que mirava pel·lícules alternatives amb la nòvia que tenia llavors, la Carlota, però des d'aleshores que l'única cosa que veia eren sèries de televisió. Sabia coses de llibres per la Piqui, perquè ella està tot el dia amb el nas fotut entre els autors més es-trafolaris, però jo, de literatura, poca cosa. Malgrat tot em va agradar que algú em donés conversa. Què dic, conversa.

Em va fer un interrogatori en tota regla. Li vaig explicar que havia viscut a Anglaterra, primer a Londres i després en un petit poble de Somerset, no gaire lluny de Glastonbury. Va semblar que això l'emocionava i em va començar a demanar tot tipus de dades, que si Brixton, que si el Soho, que si William Blake, noms i llocs que jo coneixia poc. Però això no li importava i ell continuava parlant com si res. Vivia les coses amb molta intensitat i això va ser el que em va agradar d'ell, perquè jo estava instal·lat en un tedi més aviat indolent. Quan parlava movia les seves mans grosses i gesticulava tombant els gots que tenia al voltant i els seus ulls s'il·luminaven i les seves amples espatlles es contreien. Amb raó o sense, era autèntic a la seva manera.

Després de xerrar una bona estona la conversa es va encallar en un punt: on havia mort Rimbaud. «Tothom sap que va morir a Abissínia, traficant amb armes i esclaus», em va dir en Germà, gairebé cridant. Però jo sabia per la Piqui que Rimbaud havia mort en un sanatori, prop de Marsella. El llibre que jo tenia no aclaria aquella efemèride i vam decidir anar fins a casa seva per consultar-ho a internet. En realitat el tema no tenia gaire interès per a mi, però en Germà va insistir que l'acompanyés i jo tampoc tenia res planejat per aquella tarda. Perquè en Germà, a part de tenir la xerrameca inacabable pròpia dels comercials, també és terriblement competitiu. Li encanta el joc en totes les seves formes, des del parxís fins als jocs d'ordinador, i no para fins que guanya. Una de les primeres vegades que vam sortir junts vam jugar a futbolí i vam perdre la primera partida. Després d'aquella derrota vam tornar a la barra, va demanar dues cerveses i em va dir «Tornem, no estic acostumat a perdre». A mi aquell to d'espantacanalla em va fer riure més que una altra cosa, però es veu que ell parlava seriosa-

ment. El cas és que vam tornar-hi i ens vam estar en aquell futbolí guanyant tota la nit. Coses d'en Germà i la seva manera de ser. Però el que us deïa, vam anar a casa seva i en pocs minuts vam comprovar que era jo qui havia encertat la juguesca. Rimbaud havia mort a Marsella. Aquell contratemps, ho sé, el va sulfurar, però com que ens acabàvem de conèixer va aconseguir, més o menys, retenir els seus instints. Després vam continuar parlant i ell va posar uns discos dels Pixies i em va comentar que buscava un company de pis. La idea em va agradar. El pis estava bé, al carrer dels Àngels, just darrere del Museu de la Ciència, i el preu era raonable, dos-cents més despeses. Des que havia tornat d'Anglaterra vivia a casa de ma mare, amb la meva germana petita, la Piqui, que ocupava una habitació al pis de dalt. Hi estava bé, però jo havia passat un parell d'anys vivint sol i tornar a la casa de la infantesa em semblava un pas enrere. Així que aquella mateixa setmana vaig començar a mudar-me al pis d'en Germà.

Havia estat ma mare qui m'havia trobat una feina a l'Ajuntament. Una feina temporal amb un sou de becari, però podia apanyar-me-les per pagar el lloguer i anar tirant tot sol.

Tot això va ser a principis d'aquell any. El meu retorn d'Anglaterra, la meva incorporació a la vida laboral, el canvi de pis i les breus però intenses trobades amb el meu pare. Fins l'estiu la vida es va anar aplanant, em vaig concentrar en la feina i els meus contactes amb ell es van tornar escadussers. El vaig veure alguna tarda, en el mateix bar, fidel a les seves rutines. Compartíem una copa i ens intercanviàvem alguna paraula. En realitat, poques paraules. I amb aquesta mena de desídia ens vam deixar de parlar, empesos per la urgència dels dies i la inexorable convicció que no te-

niem res a fer l'un amb l'altre. Hi pensava sovint, sí, però sempre trobava una excusa o altra per no haver d'anar-lo a veure. Tot i que en el fons sabia que m'enganyava a mi mateix i que estava posposant una tasca que havia d'encarar amb més valentia. I aquell sentiment de culpa no se'm posava bé.

A finals de juliol, però, vaig viure, a causa d'aquesta llunyania, un dels episodis més estranys de la meua vida. Una història un pèl sòrdida, que em va fer pensar en algunes coses. Una història que té com a convidats la calor de l'estiu i els carrers buits d'aquesta ciutat, tan anodina i tan semblant a qualsevol altra, que no se'n pot dir gaire cosa, ni tan sols que convida al desencís.